

10 JULI 2016 – VIJFTIENDE ZONDAG DOOR HET JAAR

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN C-JAAR

— Luc DEVISSCHER —

Naast de weg

EVANGELIE • De vertelling van de barmhartige Samaritaan is bekend, maar wordt ze ook bemind? Ik herinner me Schriftuitleggers die – om het verhaal dichter bij de tijd te brengen – de figuren van toen inruilden voor mensen van vandaag. Zo werd de beroofde man een nonnetje in een zpk'tje dat met motorpech aan de kant van de weg stond. In almaar minder chique sleën reden een bisschop en een pastoor de pechlijdende non straal voorbij. De reddende engel, die als een verrassing uit het niets moest verschijnen, was voorspelbaar. Een ongeliefde gastarbeider hield halt om bij de zuster eerste hulp toe te dienen. Je zag hem al van verre aankomen, in een opgelapte Duitse klasbak. Zijn deskundigheid maakte een beroep op gespecialiseerde pechdiensten overbodig. Zo verdween de figuur van de waard uit het verhaal. Jammer, want zijn zorgverlening brengt de *spontane barmhartigheid* van de Samaritaan op het niveau van de *sociale zekerheid*. De liefde voor de naaste mag nog zo groot zijn, ze botst ook op grenzen. De waard verzinnebeeldt de maatschappelijke structuren die nodig zijn om de gekwetste mens te helen, daar waar de draagkracht van Samaritanen ophoudt.

Hervertellingen lopen het risico voorbij te gaan aan de pointes van het verhaal. Laat de figuren maar voor zichzelf spreken. Lucas is de enige evangelienschrijver die de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan vertelt. Hij brengt ze op meesterlijke wijze in verband met de vraag van een wetgeleerde. Die wil Jezus op de proef stellen met een kwestie over het eeuwige leven. Jezus laat zich door hem niet vangen. In een 'socratisch gesprek' kaatst Hij de vraag terug en laat de specialist vanaf zijn eigen terrein het 'juiste' antwoord formuleren: „God en je naaste beminnen, staan op gelijke hoogte.” Klaar en duidelijk staat het antwoord in de wet.

Onze 'arm van de wet' laat het hier echter niet bij. De wetgeleerde wil het bereik van de wet preciseren. Hij wil 'de naaste' afbakenen. Op het terrein moet meer duidelijkheid komen over wie wel en wie geen naaste is. Dan kunnen er paaltjes worden gezet en grenzen gesloten. Hij zit echter ernaast. De Mensenzoon wil niet inperken. Hij breidt uit. In de vertelde gelijkenis laat Jezus aanvoelen dat de grens van de naastenliefde in de mens zelf ligt. Aan het eind mag de vraagsteller een tweede keer het antwoord formuleren, weliswaar vanuit een anders gestelde vraag: „Niet wie *is* mijn naaste, maar wel wie is naaste *geworden*?” De naaste, dat ben je zelf.

Twee antwoorden geeft de wetgeleerde. De hoeksteen vond hij in de wet: als hij die volbrengt, zal hij leven. Die wet is vooral te doen. De barmhartigheid toont als de uitzondering op de regel hoe de weg ook in omgekeerde richting kan lopen. Zoals: van Jeruzalem naar Jericho. Dan is onmiddellijke ommekeer vereist, of je nu priester, leviet of Samaritaan bent. Tot een waard gevonden wordt om over te nemen. Wie dat wil zien, wordt door barmhartigheid bewogen en houdt als naaste pas op de plaats. Die halte leidt naar leven. Anderen blijven onbewogen en lopen voort op hun eigen weg. Een dood spoor.

EERSTE LEZING • Mozes houdt het volk van God voor dat te wet 'te doen' is. Zet haar maar bovenaan het lijstje van to-do's. Het is bovendien een haalbaar te doen én het volbrengen ervan brengt het volk terug bij God. Een lijst van zeshonderdendertien geboden werd opgesteld. Regelrecht vanuit de Tora, het hart van de joodse regelgeving. Uiterlijk vertoon? Als het enkel om de regels gaat, zeer zeker. Allereerst willen de voorschriften de rechtgeaarde jood eraan herinneren dat alles van God uitgaat en naar God terugkeert. En dat niet enkel op sabbat. Een vraag welt op: hoeveel regels houden wij nog over om het woord van God dicht bij ons te houden? En dat niet enkel op zondag?

LEZING UIT PAULUS • De volgende vier zondagen lezen we uit de brief aan de Kolossenzen. Die werd vermoedelijk niet door Paulus zelf geschreven, maar door iemand die in zijn geest een aantal misvattingen in de geloofsgemeenschap van Kolosse wil rechtzetten. Kolosse was een oude stad in Klein-Azië, het huidige Turkije, een kleine tweehonderd kilometer ten oosten van de havenstad Efeze. De startidee is dat Christus Jezus boven alles en allen staat. Hij is het hoogste hoofd. Ook van de Kerk. Dat lijken ze even vergeten te zijn in Kolosse. Dat gebeurt ook wel elders.

• De commentaren op de Schriftlezingen zijn op Twitter te volgen via @DevisscherLuc
• Reacties welkom via luc.devisscher@ccv.be

EERSTE LEZING

DEUTERONOMIUM 30, 10-14

In die dagen sprak Mozes tot het volk:

„Als gij de stem van de Heer uw God hoort, dan moet ge Hem gehoorzamen en alle geboden en voorschriften onderhouden die in dit wetboek staan opgetekend; dan moet gij met heel uw hart en heel uw ziel terugkeren tot de Heer uw God.”

„De geboden die ik u heden geef, zijn niet te zwaar voor u en zij liggen niet buiten uw bereik. Zij zijn niet in de hemel en gij hoeft niet te zeggen: 'Wie zal naar de hemel opvaren om ze voor ons te halen en ze ons te laten horen, zodat wij ze kunnen volbrengen?' Zij zijn niet overzee en ge hoeft niet te zeggen: 'Wie zal de zee overvaren om ze voor ons te halen en ze ons te laten horen, zodat wij ze kunnen volbrengen?' Neen, het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart. Gij kunt het dus volbrengen.”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE KOLOSSENZEN 1, 15-20

Broeders en zusters,

Christus Jezus is het beeld van de onzichtbare God, de eerstgeborene van heel de schepping. Want in Hem is alles geschapen in de hemelen en op de aarde, het zichtbare en het onzichtbare, tronen en hoogheden, heerschappijen en machten. Het heelal is geschapen door Hem en voor Hem. Hij bestaat vóór alles en alles bestaat in Hem.

Hij is ook het hoofd van het lichaam dat de Kerk is. Hij is de oorsprong, de eerste die van de dood is opgestaan om in alles de hoogste te zijn, Hij alleen. Want in Hem heeft God willen wonen in heel zijn volheid om door Hem het heelal met zich te verzoenen en vrede te stichten door het bloed, aan het kruis vergoten, om alles in de hemel en op aarde te verzoenen, door Hem alleen.

EVANGELIE

LUCAS 10, 25-37

In die tijd trad een wetgeleerde naar voren om Jezus op de proef te stellen. Hij zei: „Meester, wat moet ik doen om het eeuwig leven te verwerven?”

Jezus sprak tot hem: „Wat staat er geschreven in de wet? Wat leest ge daar?”

Hij gaf ten antwoord: „Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart en met geheel uw ziel, met al uw krachten en geheel uw verstand; en uw naaste gelijk uzelf.”

Jezus zei: „Uw antwoord is juist, doe dat en ge zult leven.”

Maar omdat hij zijn vraag wilde verantwoorden, sprak hij tot Jezus: „En wie is mijn naaste?”

Nu nam Jezus weer het woord en zei: „Eens viel iemand, die op weg was van Jeruzalem naar Jericho, in handen van rovers. Ze plunderden en mishandelden hem en toen ze afrokken, lieten ze hem halfdood liggen. Bij toeval kwam er juist een priester langs die weg; hij zag hem wel, maar liep in een boog om hem heen. Zo deed ook een leviet: hij kwam daar langs, zag hem, maar liep in een boog om hem heen. Toen kwam een Samaritaan die op reis was, bij hem; hij zag hem en kreeg medelijden; hij trad op hem toe, goot olie en wijn op zijn wonden en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem. De volgende morgen haalde hij twee tienlingen te voorschijn, gaf ze aan de waard en zei: „Zorg voor hem, en wat ge meer mocht besteden, zal ik u bij mijn terugkomst vergoeden.”

„Wie van deze drie lijkt u de naaste te zijn van de man die in handen van de rovers gevallen is?”

De wetgeleerde antwoordde: „Die hem barmhartigheid betoond heeft.”

En Jezus sprak: „Ga dan en doet gij evenzo.”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting

Breda, www.bijbel.net